

OMAN WOESTIJD

Bedoeïen Albert in de motregen. Rechtsboven: grootvader en kleinzoon, eronder een kudde kamelen.

Foto's Gerard Jacobs

Onder bedoeïenen

Een 'bitter, dor land', schreef de beroemde 20ste eeuwse ontdekkingsreiziger Wilfred Thesiger over Oman, maar wel een land met een oeroude beschaving. **Gerard Jacobs** volgt hem naar de woestijn.

Het regent in de woestijn. De toppen van de bergen, de Jebel Qarra, zijn in mist gehuld. 'Ik ben nog net op tijd naar Zuid-Arabië gegaan', schrijft Wilfred Thesiger in zijn boek *Woestijnen van Arabië*, waarin hij zijn zwerftochten per kameel door het Lege Kwartier, de woestijn van het Arabische schiereiland, beschrijft die hij zestig jaar geleden maakte.

Thesiger, de laatste van de grote ontdekkingsreizigers, noemt zijn boek 'een kroniek van een verdwenen verleden, een eerbewijs aan een voorheen indrukwekkend volk'.

Voor ons strekt de woestijn zich uit, het aloude Arabia Felix, het hartland van de islam, duizenden kilometers steen en zand 'tot aan de boomgaarden van Damascus'.

Wij dalen de bergen af. In de nevel passeren we de eerste kamelen, een kudde zwangere vrouwtjes die langs het vage pad, uitgesleten in de grindvlakte, loopt. 'Het is een bitter, dor land', constateert Thesiger als zijn karavaan naar het noorden trekt: 'een wreed land'.

Thesiger adoreert de Bedu, de mannen die 'het stempel van de woestijn dragen, het brandmerk van de nomade'. Hij is een romanticus, net als Lawrence van Arabië, die gedreven door 'een perverse drang' de grenzen van zijn uithoudingsvermogen opzoekt te midden van de bedoeïenen, die 'nakomelingen van een oeroude beschaving', die ooit, in de 7de eeuw, de woestijn van Arabië verlieten, 'op zoek naar buit en verenigd door een nieuw geloof - de islam - een wereldrijk stichtten groter dan dat van de Romeinen'.

Oman is een modelstaat, ontwikkeld met oliedollars door sultan Qaboos Ibn Said, die het 'mid-

deleeuwse' Oman - het land dat Thesiger doorkruiste en in kaart bracht - binnen veertig jaar omvormde tot een modern land met gratis onderwijs - ook voor vrouwen - gratis medische zorg, snelwegen, luchthavens en binnenkort ook een concertgebouw.

De Omani zijn trots op hun cultuur en geschiedenis. Terecht. Ze dreven al handel met Mesopotamië en het land van de farao's. Lang voordat de Portugezen en Spanjaarden de zeeroute naar Azië ontdekten, voeren de Omaanse dhows al op de moessonwind naar India, China en rondten zij Kaap de Goede Hoop. De Omaanse navigator Ahmed Ibn Majid wees Vasco da Gama de weg naar India.

Dagenlang leidt Mussalem Hassan al Mahri, een bedoeïen uit de stam van de Mahari, mij rond door Dhofar, het zuidelijke deel van Oman. De kuststreek is een populaire toeristenbestemming: ieder jaar als de natte moessonwind uit India op de kust van Oman landt,

komen honderdduizenden Arabieren naar Salalah om te genieten van de regen: ze picknicken in het natte gras, banjeren in hun witte, scherp gestreken *disdashahs* door de modder en staren, zwaar gesluierd, uit over zee, naar de dolfijnen die uit de branding tevoorschijn springen.

Mussalem werd 45 jaar geleden geboren in de woestijn: 'In een grot, te midden van geiten en ka-

Wie als toerist het echte Oman wil zien, trekt naar de woestijn

DOEN & LATEN

Vliegen

De KLM vliegt zes keer per week op Muscat: www.klm.nl. Oman Air vliegt meerdere keren per dag van Muscat naar Salalah.

Tentoonstelling

Vanaf 17 oktober is er een grote tentoonstelling over Oman in de Nieuwe Kerk in Amsterdam. www.nieuwekerk.nl

Klimaat

Oman heeft een mooi, afwisselend landschap. De bevolking is gastvrij

en gouddeerlijk. Het noordelijke deel, Muscat, is heet. In het zuidelijke deel, Dhofar, waait tussen juli en september de Khareef, de natte moessonwind: grijze lichten, motregen. De Arabieren zijn er dol op.

Meer informatie

Onder meer over de boeken van Wilfred Thesiger en de blogs van Gerard Jacobs op volkskrant-reizen.nl/oman. Verder: www.VisitOman.nl, www.omantourism.gov.com, www.salalahvisitors.com

melen'. Het was een zwaar leven. Zes broertjes stierven door watergebrek, een broer sneuvelde in de eindeloze stammenstrijd over water en graasland.

Mussalem woont nu in een villa aan zee, rijdt in een Landcruiser en heeft een mobiel. Hij mist de woestijn: 'We liepen blootsvoets achter de kudde aan. Ik kende de voetafdruk van iedere kameel, van iedere Bedu. Wij houden van onze kamelen. Zij zijn een geschenk van Allah.'

Op een avond brengt hij mij naar het Khareef Festival: op een enorm terrein buiten Salalah 'wordt de culturele erfenis van Oman' in stand gehouden: gesluierde vrouwen spinnen garens, vissers repareren hun netten, bedoeïenen in traditionele kledij serveren koffie voor een nagebouwde hut. 'Het zijn acteurs', legt Mussalem uit. 'Geen echte Bedu.'

Duizenden Arabische toeristen slenteren over het terrein en maken foto's.

Wilfred Thesiger had mij al gewaarschuwd: 'Tegenwoordig vertoont de woestijn waar ik gereisd heb de littenken van vrachtwagensporen'. De Bedu worden niet langer bedreigd door droogte, honger, ziekte of meedogenloze stammenoorlogen, maar door 'desintegratie', door het moderne stadsleven, de olie-industrie die welvaart brengt, de 21ste eeuw.

Thesiger is een onverbetere romanticus. 'Breng mij naar de woestijn', vraag ik Mussalem. 'Ik kom niet naar Oman voor de regen. Het regent iedere dag in mijn land. De weilanden zijn daar groen, de koeien vet. Ik kom niet naar Dhofar voor een groep acteurs in een openluchtmuseum. Breng me naar de bedoeïenen, naar de kamelen, laat me het echte Oman zien. Het land van Thesiger.'

Hij aarzelt. 'Ik ken een man', zegt hij. 'Een bedoeïen uit mijn stam. Hij woont in de woestijn met zijn kamelen...'

Wilfred Thesiger
Foto Pitt Rivers Museum.

'Geen acteur?'
'Een echte. Hij woont in een grot...'

'Bel hem.'
Diep versholpen in de steenwoestijn, te midden van tafelbergen en wadi's woont 'Albert, onze Bedu'. 'Hij heeft een mooi huis', belooft Mussalem. 'En een mooi kleed', laat hij er raadselachtig op volgen. 'Hij is ongeveer 55 jaar oud, een kameelherder.'

'Lang, lang geleden, toen Albert jong was, koos hij een beeldschone meisje als bruid. Er was geen mooier meisje dan zij, in de bergen noch in de woestijn. Zij was jong, 14 of 15 jaar oud. Haar familie stemde toe. De familie van Albert was rijk, zij hadden meer dan zestig kamelen. Voor het trouwfeest moest Albert een kameel slachten. Op de avond voor het huwelijk liep hij naar zijn kudde. Hij koos een kameel uit. Hij hief zijn dolk. Hij keek de kameel in de ogen. En verbrak de verloving. 'Wij houden van onze kamelen',

zegt Mussalem en hij is bloedserius. 'Albert kon zijn kameel niet doden. Nee', zegt hij. 'Albert is nooit getrouwd. Hij zoekt nog steeds een vrouw. Zij hoeft niet meer zo jong te zijn. 16, 17 jaar, is ook goed.'

'En het meisje?', vraag ik. 'Ze was verdrietig', antwoordt Mussalem. 'Maar ze was niet boos. Ze begreep hem. Niemand was boos. Wij houden van onze kamelen.'

Het regent nu steeds als wij arriveren. De kamelen staan dicht bij elkaar in de kraal, een meterhoge muur van stenen en autobanden. Albert, de haren nat van de regen, schuilt achter een stenen wal. 'Dit is zijn huis', zegt Mussalem en wijst naar het stenen muurtje en de eindeloze woestijn. Het mooie kleed is opgerold en ligt versholpen onder een wollen deken. Albert hurkt naast een gedooft houtvuur. Tegen het muurtje staat een oud zwaard. Onder de deken ligt een machinegeweer.

Albert biedt aan thee te zetten, maar het vuur wil niet branden. Het hout is nat en vat geen vlam. Wij geven hem een krant uit de grote stad, en een aanstekker.

Hij neemt ons mee naar de kraal. 'De kamelen worden iedere ochtend gevoerd uit grote zakken die hij in de stad koopt. Dan lopen ze de woestijn in, op zoek naar vers voedsel. 'Ze komen altijd terug', vertelt hij. 'Als de avond valt.'

Albert is een man van weinig woorden. En hij is niet nieuwsgierig. 'Hij heeft geen weet van wat zich in de wereld afspeelt', zegt Mussalem. 'Hij kent de woestijn. Hij kent zijn kamelen. Dat volstaat. Hij heeft geen andere interesse. Geen andere behoefte.'

Albert heeft een mobiel. Hij weet hoe hij moet opnemen. Soms belt zijn vader, die kilometers verderop

woont, in een grot in de woestijn samen met Alberts zussen en de geiten. 'Maar Albert heeft geen idee hoe hij zelf moet bellen. Natuurlijk heeft hij bereik', zegt Mussalem lachend, en tikt zijn nummer in. Albert graait onder de wollen deken, pakt zijn mobiel en luistert. Hij kan de grap wel waarderen. De thee is klaar.

De kamelen trekken de woestijn in. Wij rijden achter hen aan en gaan op bezoek bij de vader van Albert, een oude man, bijna een eeuw oud. Hij zit, net als zijn zoon, schijnbaar doelloos in de motregen tegen een stenen muurtje. Een paar van zijn kleinkinderen nemen mij mee naar de kudde geiten. Ze dragen een T-shirt van Arsenal en AC Milan. Verder lijkt het of de tijd hier heeft stilgestaan. Ze spreken geen Engels, geen Arabisch. 'We hebben onze eigen taal', zegt Mussalem. De vrouwen trekken zich terug en zetten thee voor ons. We voelen ons ongemakkelijk, nat en koud. Mussalem lijkt zich ook niet comfortabel te voelen te midden van de Bedu. Alsof hij zich in ons gezelschap beter op zijn gemak voelt tussen de acteurs in het openluchtmuseum aan de rand van Salalah.

'We gaan', zegt hij al snel. Ik vraag of hij denkt dat Albert ooit nog zal trouwen. Hij haalt zijn schouders op. 'Vroeger was hij een rijk man. Hij heeft kamelen. Alle meisjes wilden met hem trouwen. Maar nu niet meer. Ze willen niet in de woestijn wonen. Het leven is zwaar. Wie wil een huis zonder dak? Nu willen ze in de stad wonen en trouwen ze met een ambtenaar. Ze willen water uit de kraan, een school voor de kinderen.' Albert is, ondanks zijn kamelen en zijn mooie vloerkleed, kansloos geworden op de huwelijksmarkt.